

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شعر عمری به بلندای تاریخ بشریت دارد و لازمه‌ی آن عواطف شدید و احساسات رقیق و مهربانی به هم‌نوع و عشق و طبع روان است.

در شریعت مقدّسه امر به گفتن شعر و تمجید از آن در روایات متعدده وارد شده است، از آن جمله:
خطاب رسول اعظم ﷺ به العلاء بن الحضرمی: «إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ حِكْمًا، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا، وَإِنَّ شِعْرَكَ لِحَسَنٍ، وَإِنَّ كِتَابَ اللَّهِ أَحْسَنُ»^۱
همچنین به الکنانی که قصیده‌ای در مدح پیامبر اعظم ﷺ سروده بود، فرمودند: «یا کنانی، بَوَّأَكَ اللَّهُ بِكُلِّ بَيْتٍ قُلْتَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ»^۲.

و امام صادق علیه السلام در روایت معتبری از حیث سند، فرمودند: «مَنْ قَالَ فِينَا بَيْتَ شِعْرِ بَنِي اللَّهِ تَعَالَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ»^۳.

و در روایت دیگری فرمودند: «مَا قَالَ فِينَا قَائِلٌ بَيْتًا مِنَ الشَّعْرِ حَتَّى يُؤَيِّدَ بِرُوحِ الْقُدُسِ»^۴.
و امام رضا علیه السلام فرمودند: «مَا قَالَ فِينَا مَوْءُنٌ شِعْرًا يَمْدَحُنَا بِهِ إِلَّا بَنَى اللَّهُ تَعَالَى مَدِينَةَ فِي الْجَنَّةِ أَوْسَعُ مِنَ الدُّنْيَا سَبْعَ مَرَّاتٍ يَزُورُهُ فِيهَا كُلُّ مَلِكٍ مُقَرَّبٍ وَكُلُّ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ»^۵.

و شیخ طوسی به سند متصل خود تا امام صادق علیه السلام نقل می‌کند که به شیعیان دستور دادند به فرزندانشان شعر عبدی شاعر را بیاموزند: «یا معشر الشیعة علّموا أولادکم شعر العبدی فإِنَّهُ عَلَى دینِ اللَّهِ»^۶.
با این تشویقاتی که از ناحیه‌ی اولیای الهی نسبت به شعر وارد شده است، مسلمین خصوصاً شیعیان توجه خاصی به شعر پیدا کردند، به گونه‌ای که ابن شهر آشوب مازندرانی متوفای ۵۸۸ ق در آخر کتابش «معالم العلماء»^۷ بابی را در مورد بعضی از شعرای اهل البیت علیهم السلام باز کرده و آنان را به چهار طبقه تقسیم می‌کند.

۱. امالی صدوق، ص ۴۹۵، ح ۶؛ بحار الأنوار ج ۷۱، ص ۴۱۵.

۲. بحار الأنوار، ج ۱۸، ص ۲.

۳. عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۷، ح ۱؛ موسوعة أحادیث أهل البيت علیهم السلام، ج ۵، ص ۳۶۷، ح ۴.

۴. عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۷، ح ۲؛ موسوعة أحادیث أهل البيت علیهم السلام، ج ۵، ص ۳۶۷، ح ۵.

۵. عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۷، ح ۳؛ موسوعة أحادیث أهل البيت علیهم السلام، ج ۵، ص ۳۶۷، ح ۶.

۶. اختیار معرفة الرجال معروف به رجال الکشی، ص ۴۰۱، ح ۷۴۸؛ موسوعة أحادیث أهل البيت علیهم السلام، ج ۵، ص ۳۶۷، ح ۸.

۷. معالم العلماء، ص ۱۴۶ و بعد از آن.

همچنین شیخ محمد بن طاهر سماوی در کتاب بزرگش «الطلیعة فی تراجم شعراء الشيعة»^۸ در دو جلد بزرگ به شرح حال شعراء شیعه می‌پردازد.

و شیخ آقابزرگ تهرانی رحمه الله علیه اسامی دواوین شعرای شیعه را در چهار مجلد از جلد نهم کتابش «الذریعة إلى تصانیف الشيعة» یاد کرده است.

کتاب حاضر شرح حال و نمونه‌ای از اشعار شاعران نامدار خاندان معظم صدر و وابستگان به آنهاست که توسط استاد عظیم الشأن آقای دکتر محسن کمالیان دامت برکاته در دو جلد با نام «شعر در خاندان صدر» منتشر می‌شود.

این کتاب و برتر از آن مؤلف بزرگش هر دو از حسنات روزگار ما هستند.

دکتر محسن کمالیان مردی پژوهنده و محقق و دقیق النظر و خوش ذوق و پرکار و خستگی‌ناپذیر و در یک کلام عاشق شخصیت شگفت امام موسی صدر فرج الله عنه است و این عشق از امام صدر به بقیه‌ی خاندان صدر نیز سرایت کرده و به تحقیق می‌توان دکتر کمالیان را صدرپژوه منحصر به فرد روزگار ما دانست.

دکتر کمالیان عزیز ناقد برخی از نظریات راقم است ولی من نمی‌توانم در مقابل عظمت علمی این مرد و پژوهیده‌های گرانش سر تعظیم و احترام فرود نیاورم و همواره می‌بایست او را به بزرگی بستایم، همان‌گونه که شایسته‌ی چنین ستایشی است.

کمالیان عزیزم را به خدای بزرگ می‌سپارم و خاندان صدر را به او؛ و برایش آرزوی سعادت‌مندی می‌نمایم.

ایدون باد

۱۵ ربیع الآخر ۱۴۴۰

۲ دی ماه ۱۳۹۷

اصفهان - هادی نجفی

۸. این کتاب با تحقیق آقای دکتر کامل سلمان الجبوری در سال ۱۴۲۲ق در ضمن منشورات دار المؤرخ العربی در بیروت به چاپ رسید.